وفات سکینه بیگم

سکینه بیگم ازین عالم فنا رفته — ز فضل و رحمت باری قدم نهاد بخلد
ز بهر سال وفاتش بگفت هاتف غیب — سکینه پیش سکینه مدام باد بخلد

سنه ۱۳۳۰ھ

وفات زائر حسین

بماه صفر بسته رخت سفر — ارم باد ملجای زائر حسین
شد از روی اخلاص سال وفات — بهشت برین جای زائر حسین

سنه ۱۳۳۰ھ

وفات رضا علی

سید و مفتی ستوده خصال — شد ازین دهر بی ثبات روان
سال تاریخش از سر اخلاص — شد مکان رضا علی بجنان

سنه ۱۳۳۰ھ

تاریخ تعمیر مکانی که مشهدی بی بی در کربلای معلی بنا کرد لفقرا طالبین الدین و برادرم حاج سید محمد نجم الدین رقم شد

دختر حاج سید نجم الدین — مشهدی و نعیمه نام او را
چون بنای مکان عالی شان — بنموده بارض کربلا و بلا

گفت ہاشم برائے سالِ بنا	سیدہ ساختت مسکنِ زیبا

سنہ ۱۳۳۰ھ

دیگر

مشہدی بنت حاج نجم الدین	ساخت قصرے بارضِ کربلا
گفت ہاشم بسالِ تاریخش	سیدہ ساخت مسکنِ زیبا

سنہ ۱۳۳۰ھ

ایضاً

مشہدی زایرہ و حاجۂ بیتِ خدا	عاشقِ چاردہ معصوم و فدائے زہرا
بعد تکمیل زیارات ہمہ معصومین	منزلے کرد بہ ہمسایۂ شبیر بنا
متہم والد او حاج نجم الدین شد	کو بہ تعجیل بہ تکمیل رسانید ادرا
اجر ایں کار ثواب و عمل خیر و نکو	ہر دو یابند ز درگاہ کریم و یکتا

سالِ تعمیر دعائیہ بگفتا ہاشم

خانۂ عافیت آباد بماند ابدا

سنہ ۱۳۳۰ھ

تاریخ کامیابی ابن الاخ سید منصور حسن سلمہ در امتحان اسکول لیونگ

اسکول لیونگ است نصابی کہ وا نمود	باب ملازمت ز پی طالبانِ رزق

منصور از اشارت من کردہ اختیار — این راہ و پانہادہ برین نردبان رزق

سعی بلیغ کردہ شب و روز متصل — طے کرد در دو سال رہ ہفتخوان رزق

حاصل شدہ باو سند کامیابیش — تا باشدش کلید برائے مکان رزق

ہاشم بگفت از پئے تاریخ تہنیت — منصور کامیاب بایں امتحان رزق

سنہ ۱۳۳۰ھ

تاریخ واقعہ دہلی

دسمبر کی تیئیسویں (۲۳) روز شنبہ — سنو قیصر آباد دہلی کا قصہ

گورنر کا تھا داخلا شہر نو میں — امیر و اراکین تھے حاضر جلو میں

سواری چلی دھوم سے ویسرا کی — نظر آئی عالم کو قدرت خدا کی

بہت شاد و فرحان و مسرور تھے سب — در و بام خلقت سے معمور تھے سب

وہ مجمع وہ جمّ غفیر اور بھاری — مبارک سلامت زبانوں پہ جاری

شرف جبکہ دار الحکومت کا پایا — دماغ ارض دہلی کا تا عرش پہنچا

جلوس شہی چوک میں جبکہ آیا — کسی شخص نے پھینکا اک بم کا گولا

گرا جا کے ہاتھی پہ گولا یکایک — صدائے مہیب اُس کی پہنچی سما تک

جمعدار تھا لیئے سر ویسرا کے — بصد اوج و شان چتر زریں لگائے

پڑا سامنے اُس کے آکر وہ گولا — ہوا جاں بحق دفعتہً وہ قضارا
بچیں لارڈ اور لیڈی صاحب کی جانیں — نظر آگئیں سب کو قدرت کی شانیں
مگر شانۂ راست پر وایسرا کے — لگیں دفعتہً کیلیں گولی کی جا کے
کیا لیڈی صاحب نے کار نمایاں — رہیں بانواں ایسے موقع پہ اُس آں
ذرا مضمحل وایسرا کو جو پایا — تو ہاتھی کو فوراً اُسی جا بٹھایا
اُتارا سپہر اُن کو بہ آرام و خوبی — کہ تکلیف کچھ وایسرا کو نہ پہونچی
گئیں لے کے ہوٹیہ ایوان میں جب — ہوئے ڈاکٹر جمع اک آن میں سب
دکھائی مسیحائی ہر اک نے اپنی — شفا اُن کے ہاتھوں میں اللہ نے دی
جلوس اُس طرف جا کے قلعہ میں پہونچا — ہوا شان و شوکت سے دربار برپا
وہ رسمیں جو مخصوص دربار کی تھیں — پئے قیصر کونسل نے ادا کیں
ہوا ختم دربار با کرّ و فر — سلامی کی توپیں ہوئیں قلعہ سے سر
ہوا ختم دربار با کرّ و فر جب — ہوا مجمع حاضرین منتشر سب
دکانیں ہوئیں بند فرط الم سے — رعایا کے دل بھر گئے رنج و غم سے
عیادت کے تار آئے ہندوستاں سے — نہ ہندوستاں بلکہ ساری جہاں سے
خبر پوچھی قیصر نے بھی عافیت کی — شہنشاہ زادے نے کی حال پرسی
میرے خاندان نے بھی اک تار بھیجا — جواب اُس کا فی الفور دہلی سے آیا
کرے غارت اللہ اُس کشتہ زن کو — کیا جس نے ایجاد اس بد فن کو

کیا ہیں سنئے یہ مسئلۂ نغز دلالہ — وہ ظاہر ہو نظر پڑا کرے سب [illegible]

ہے مشغول خفیہ پولس کام ہیں سب — پکڑ لیتے ہیں صبح اور شام ہیں اب

کہیں جاہ ظالم گرفتار ہو گیا — سزا پائے اس اپنے کردار بد کی

کھنچے دار دنیا میں وہ دار پہ جب — تشفی خاطر رعایا کی ہو تب

ترقی صحت کے آتے ہیں اخبار — نشان مسرت دکھاتے ہیں اخبار

شفا دے خدا دیسر اکو یہ عجلت — رہے عمر اور جاہ و اقبال و دولت

سنو جی کہا سال مخبر بیاں سے

بڑی خیر کی خالق دو جہاں نے

۱۹۱۲ عیسوی

تاریخ صحت دلال صاحب جج [illegible] بیرسٹر

مفتی محمد حسن مخبر [illegible]

فتنہ بر زدہ ہم چشم جاہ عالی خیال — ختم باشد بر دلال آید بعد حسن جمال

سال ترخیص دعائیہ قلم کردہ رقم — باد تابان اختر جاہ اقبال دلال

۱۹۱۲ع

تاریخ رحلت طفل دو سالہ منشی معین الدین احمد تحصیلدار مئو ضلع باندہ کہ فی البدیہہ گفتم

ظہور احمد سوئے گلزار جنّت | سدھارا دار فانی سے بہ عجلت
معین دل شکستہ کی زباں سے | غم و درد و الم ۔ ہے سال رحلت

سنہ ۱۳۳۱ھ

ایضاً

کی ظہور احمد نے طفلی میں وفات | دل معین الدین کا افسردہ ہے
رحلت معصوم کی تھی فکر سال | بولا ہاتف ۔ غنچہ پژمردہ ہے

سنہ ۱۳۳۱ھ

ایضاً

پونے دو سال زندہ رہ کر | افسوس ہوا ظہور احمد
تاریخ زرو سے آہ نکلی | دنیا سے گیا ظہور احمد

سنہ ۱۳۳۱ھ

تاریخ وفات اخوی حاجی سید محمد نجم الدین مرحوم که بمقام بیت المقدس هنگام مراجعت هند واقع شد

حیف از کجروی چرخ جفاکار لعین — آه از ظلم و تعدی زمان بدبین

سید و متقی و حاج بیت الله — زائر عتبهٔ هر چهارده از معصومین

صاف باطن همه تن مجمع اخلاق حسن — ذی مروت متواضع بغریب و مسکین

قوت بازوی اخوان و بزرگان ذاتش — بود او حامی خوردان و عزیزان و معین

متوطن شده در کرب و بلا بعد از حج — کرده تعمیر مکانے بکمال تزئین

اشتیاقش طرف مرقد زینب بکشید — باز بر قبر نبی رفته و سائید جبین

انفراغش ز زیارات چو حاصل گردید — جانب موطن مالوف شده راهگزین

بعد از قطع مراحل بشده آخر کار — وارد بیت مقدس بصد عز و تمکین

روز شنبه ششم ماه جمادی الثانی — گوئیا خاتمهٔ زندگیش بود همین

مبتلا گشته چو ناگاه بدرد سینه — شد ازین دهر روان جانب فردوس برین

دفن پائین سلیمان نبی گردیده — باصد اکرام و بصد شان و حشم زیر زمین

در وطن خورد و کلان چشم براهش بوفد — تار برقی برسانید پیام غمگین

جمله احباب و عزیزان متالم گشتند — قلب مجروح شد و دل همه گردید حزین

کلک هاشم زپی سال وفاتش بنوشت — ساکن گلشن فردوس برین نجم الدین

۱۳۳۲ھ

تاریخ رحلت زوجۂ مولوی سید رعایت حسین کنتوری کہ بمقام ریاست چرکھاری واقع شد

مرتضیٰ بیگم عالی منش و نیک شیم ‌‌ ‌ پیرو چہاردہ معصوم و نبی اکرم

چون بپایش ز قضا و قدر آمد ناگاہ ‌ ‌ ‌ شد ازیں دہر پُر آشوب بداں سوے عدم

پنجشنبہ بدہم یازدہ از ماہ صیام ‌ ‌ ‌ وقت مغرب شدہ این واقعۂ درد و الم

والیش بس متألم شدہ از فرقت او ‌ ‌ ‌ مبتلا گشتہ بصد نوحہ و اندوہ و غم

چہ سعادت چہ شجاعت چہ شہامت ہر سہ ‌ ‌ ‌ پسرانش ہمہ مشغول فغان و ماتم

کربلائی کفن و بُرد سپاہانی بر آں ‌ ‌ ‌ یافتہ از پئے شوہر بہ تمنائے اتم

کلک ہاشم ز پئے سال وفاتش بنوشت

سیدہ رفت بگلزار جناں زیں عالم

۱۳۳۱ھ

ایضاً

پنجشنبہ گیارہویں رمضان کی اور وقت شام ‌ ‌ ‌ ہوگیا پنجاہ سالہ زندگی کا خاتمہ

کیا ہوا سال مسیحی نظم سے رو سے آیا

مرتضیٰ بیگم ہیں مہمان جناب فاطمہ

۱۹۱۳ء

تاریخ انتقال مرحوم سید محمد رضی کہ بکربلاے معلی دفن شد باصرار بسیار
ابن خواہر شان سید محمد اطہر گفتم بعض ناواقفان فن تاریخ معترض شدند
کہ در مصرعہ مادہ کاف بیانیہ داخل الفاظ تاریخ می بایست سنہا متعددہ
بہ میر محمد اطہر براے تسکین شان نشان دادم

شدہ چو میر محمد رضی مقیم عراق — پے مجاورت قبر پاک سبط نبی
بروز پنجم ماہ عزا ازین عالم — قضا نمود و شد از چشم مردمان مخفی
مقام یافتہ پائین حضرت عباسؑ — زہے ولا و خہے شوق و اعتقاد قوی
مجاورت ز مجازی حقیقیش گردید — رسیدہ جلد حضور حسین ابن علی

چو خواست سال وفاتش ز من علی اطہر

ولم بگفت کہ کوے جناں مقام رضی

۱۳۳۱ھ

تاریخ تالیف رسالہ وزن شکن بنام پاکش مولفش حکیم سید محمد ہاشم
زنگی پوری ضلع غازی پور

پئے رد راہی ابو سہل کہ — مسیحی لقب بود از سابقین

چو تالیف کرد این کتاب منیف
به تحقیق طمث از غذائے جنیں

رئیس اطبا و حکمت مآب
کہ مثلش نباشد بروئے زمیں

نمایاں شود نام نامیش چوں
محمد بہ ہاشم بگردد قریں

سروش از پئے سال تالیف او

بگفتا۔ چہ پاک است در ثمیں

سنہ ۱۲۹۶ھ

تاریخ برائے لوح مزار حب المجد سید کاظم علی اعلی اللہ مقامہ بفرمائش
عزیزی سید محمد معصوم سلمہ

زعالم حضرت کاظم علی رفت
بگلزار جناں از لطف معبود

پئے تاریخ سالش ہاتف غیب

۲۵ رمضان

منور مضجع او باد ۔ فرمود

سنہ ۱۲۲۳ھ

ایضاً

بہر سال فوتش گو
باد منور مضجع او

سنہ ۱۲۲۳ھ

ایضاً

دُری در رشتۂ تاریخ سفتم — منور مضجع او باد گفتم

سنہ ۱۲۲۳ھ

تاریخ رحلت ابن عم و خسرم مرحوم مولوی سید محمد علی اعلی اللہ مقامہ کہ شب شانزدہم ماہ شعبان بکربلاے معلّی واقع شد

شد ز دار فنا بہ مُلک بقا — عالم و مُتقی و صاحب ورع

اجتہادش کہ مستند بودہ — چہ اُصولِ مسائل و چہ فرع

بہر سال وفات او ہاتف

گفت۔ افتاد آہ رُکنِ شرع

سنہ ۱۳۲۲ھ

ایضاً

بہر تاریخ وفات او سروش — گفت۔ بادا مضجعہ دار النعیم

سنہ ۱۳۲۲ھ

ایضاً

الاماں از کجروی آسماں — حیف از جور و تعدی زماں

نامه از کربلا قاصد رساند — عالم دیندار در عالم نماند

مولوی سید محمد با علی — چون بخوانی نام او گردد جلی

متقی و زاهد و پرهیزگار — اهل دین و عابد شب زنده دار

عمر او هفتاد و شش اندر حساب — طبع او مائل سوی کار ثواب

بست و سه سالش بارض کربلا — شد بسر در ورع و زهد و اتقا

شغل او تدریس دینیات بود — طبع او حل غوامض می‌نمود

سیزده از ماه شعبان بعد آن — مبتلا گشته بفالج ناگهان

نیمه شعبان و بود نصف شب — چون رسیدش از خدا حکم طلب

بر قدوم کربلا تا گشت زیر تیره خاک — شد روان از شوق بهشت طیب پاک

پهلوی ذوالقدر دوم یافت جا — در رواق خامس آل عبا

بهر سال فوت او طبع سلیم

گفت - باد مضجعه دار النعیم

سنه ۱۳۳۳ھ

تاریخ رحلت سبط محمد مرحوم ابن مولوی محمد یحیی صاحب
که در عین شباب سامان کربلائی واقع شد

صد حیف از تطاول این دهر والامان — افسوس از تعدی این پیر آسمان

یوم ششم ز ماه سوم بود ناگهان — رحلت نمود سبط محمد ازین جهان

بوده است آه بست و یک از عمر سال او — پنهان شده بزیر زمین فخر خاندان

بس حسرتی که خاک شده از وفات او — برپاست ماتمش که بصد ناله و فغان

هاشم بگفت مصرع سال وفات او

خوابید در کنار لحد صالح جوان

۱۳۲۹ھ

تاریخ وفات مادرش شمس النساء مرحومه که بعد آن واقع شد

در غم سبط محمد مادرش — نوحه خوان نوزنگاهم های رفت

بهر سال رحلتش گفتا سروش — سیده شمس النساء وای رفت

۱۳۲۹ھ

تاریخ تعمیر تحصیلداری پنڈدادنخان ایش سید علی صغیر تحصیلدار انجام گشت

بس که تحصیلداری پنڈ را — کهنه و خسته شد ز سر تا پا

طرح جیست سکریٹری مائل — شد به تجدید این چنین منزل

نام و نشر بشری پرشادش — داده الله خرم و شادش

که عطا سے زر کثیر شود — ابتدا ش علی صغیر شود

عہد تحصیلداریش بودہ اہتمام بلیغ فرمودہ

گفت تاریخ نیک تدبیرے

کہ بودہ بے نظیر تعمیرے

سنہ ۱۹۱۴ء

ایضاً

بس کہ تحصیلداری پڈرا کہنہ و خستہ و حقیر شدہ

بابو بندیشری پرشاد آں کہ مہاراج را مشیر شدہ

متوجہ بسوے تعمیرش بعطاے زر کثیر شدہ

از سر نو بناے ایں منزل در زماں سے علی صغیر شدہ

سال تعمیر ایں مکان رفیع

زہے تعمیر بے نظیر۔ شدہ

سنہ ۱۹۱۴ء

حسب فرمایش حکیم مرزا محمد صادق صاحب بولادت پسرے بخانہ عزیز الیشان

حشر میں فرمائیں گے شیعوں کی بخشش حسین سجع یاد آتا حشر قایم اقبال حسین

قایم تا حشر جاہ و اقبال حسین بر اعداے دیں شد مظفر علی

تاریخ رحلت شیخ حشمت علی بن شیخ تراب علی رحمہما اللہ ہم محلہ ام

شیخ حشمت علی مرد مومن　　پیرو خاص رسول و عترت
سال عمرش بُدہ ہشتاد وہشت　　گذرانید بہ لطف و راحت
مبتلا در مرض فالج شد　　آخرش موت ندادہ مہلت
دہم ماہ صفر وقت شب　　کردہ زیں عالم فانی رحلت

ہاتف غیب بسالش گفتا
جائے حشمت علی بادا جنت
سنہ ۱۳۳۳ھ

تاریخ انتقال پُر ملال جناب حکیم سید جعفر حسین مرحوم کہ در بریلی واقع شد

سید جعفر حسین شد فوت　　رفتہ خضر رہِ طبابت
از روے ملال سال او شد　　گشتہ پنہاں مہ طبابت
سنہ ۱۳۳۲ھ

ق

حیف از بد بینی چرخ لعیں　　گشت در مصر طبابت انقلاب
سید عالی منش جعفر حسین　　بے نظیر و بے بدل حکمت مآب

قبل ابراهیم چون آید او | کنیتش روشن شود چون آفتاب
مخزن اخلاق و اوصاف کمال | شمهٔ زو هم نه گنجد در کتاب
خوش علاجے کرد در امراض صعب | از دوا و از دعاے مستجاب
روز و شب در جستجو با برکتش | می شدی جمع اطبا فیضیاب
ذکر او می بود تفریح قلوب | یاد او زایل نماے التهاب
عیسیِ دوران ارسطوے زمان | داشت نے در طب یونانی جواب
بست و شش از ماه ذالحج وقت شب | روز دوشنبه که بوده در حساب
رفت از دنیا سوئے دار بقا | گشت محزون از وفاتش شیخ و شاب

شد زروے آه سال فوت او

مهر تابان طبابت در حجاب

سنه ۱۳۳۲ھ

تاریخ چاه آبپاشی که سید محمد معصوم سلمه در موضع نولی تعمیر نمود

کرد چون تعمیر چاه خوش نما | سید معصوم اهل عز و جاه
از براے سال فصلی بنا | گفت هاشم ساخته معصوم چاه

۱۳۲۱ فصلی

ایضاً دیگر

طرح چاه آبپاشی چون نهاد | سید معصوم مرد نیک راست
باشم از بهر سال نیک فال | گفت چاه آبپاشی خوشنماست

سنہ ۱۳۳۴ھ

تاریخ مرمت امام باڑہ صدر جون پور

ز توفیق و سعی محبان شاه | عزا خانه ترمیم و رونق یافته
شد از روی اخلاص تاریخ سال | که ہاشم کہو رنگ نو یافته

سنہ ۱۳۴۳ھ

تاریخ انتخاب مولانا سید کرامت حسین به ممبری کونسل الٰہ آباد یونیورسٹی الہ آباد

هو القادر

شکر احسان قدیرے که ز دست قدرتش | در جہان باوصف اوز پیدا از رحمتش
قلب احباب از شادی چو طائر بالیده | غنچهٔ دل شگفته ز وفور فرحتش
منتخب شد سید اکرام و کمال افزا | ممبر کونسل تعلیم علوم و حکمتش

کاملی ماہر قانون کہ تا چندیں سال | متمکن بُدہ بر کرسئ عدل و نصفت
بعد چنٹس بہم آمد چو کرامت بحسین | نام نامیش عیاں گشتہ بشان و شوکت

سال تاریخ رقم کرد محمد ہاشم
حق بحقدار عطا کرد ولی نعمت

۱۳۳۳ھ

تاریخ رحلت قبل از وقت و باحسرت نور عین والدین سید شبیر حسین مغفور فرزند دلبند مولانا سید محمد ہارون مدظلہ ساکن قصبۂ زنگی پور ضلع غازی پور کہ مرتجلاً مسطور شد

حیف از ظلم و تعدی زماں | آہ از جور و جفائے آسماں
از مہ تاسع بہ ثانی عشر | در شب دوشنبہ برپا شد فغاں
نوجوانِ صالح و نیکو خصال | او کہ بودہ از شبابش عنفواں
جانِ مادر مایۂ ناز پدر | خوش بیان و بذلہ سنج و نکتہ داں
چوں بہم شبیر آید با حسین | نام آں مرحوم می گردد عیاں
چند روزے از عروسیش نشد | کو رواں شد سوئے جنت ناگہاں
غنچۂ نورستۂ نخل شباب | مضمحل شد آہ از باد خزاں
بلبل رنگیں نوا خاموش شد | گل بگردید چراغ دودماں

والدین و اقربا غمگیں شدند | ماتمی برپاست در ہر خانداں
صبر فرمودند دریں حادثہ | اجر یابند از خدائے انس وجاں
دل سر آہے کشید و گفت سال | باشد عالی شود محشور آں
سنہ ۱۳۳۳ھ
شد مسیحی سال ہم از روئے درد | ماتم سخت آمدہ مرگ جواں
سنہ ۱۹۱۵ء

تاریخ انتقال پُرملال خواجہ غلام الثقلین بی۔ اے۔ ال ال۔ بی ممبر کونسل یو۔پی بمقام پانی پت

آہ آہ از کجروی آسماں | در جہاں برپا شدہ شور و فغاں
خواجۂ عالی منش عالی خیال | بیہمال و بی عدیل و بی مثال
لفظ خواجہ بعد ازاں لفظ غلام | چوں بہ الثقلین یابند انضمام
نام آن مرحوم می گردد عیاں | بی تکلف در نگاہ مرد ماں
پختہ کار و صاحب رائے رزیں | فکرہا کردی بامر مسلمیں
در امور پر مشکل سبے مثل بود | گوئے سبقت بر جلیسان می ربود
تجربہ ہایش بسے بودہ وسیع | فکر ہایش ہم بلیغ و ہم رفیع
روز و شب مشغول در بہبود قوم | بودہ نگران زیان و سود قوم

بوده در امراض قلب او مبتلا — حالتش گردیده آخر لا دوا

بر قدم گلبانگ زد زین خاکدان — ناگهان از دار فانی شد روان

بیست و سه تاریخ از شوال بود — روز یکشنبه که این غم رو نمود

زین وفات قبل وقت و بی محل — گم شده رنگینی زیو پی کونسل

بود حامی مسلمانان هند — رفت از مرگش تو گوئی جان هند

تیره و تار اند افلاک و زمین — ز انتقالش در نگاه مسلمین

از در و دیوار پانی پت ندا — آمده بر قوم گردیده فدا

دائما در رحمت رب عباد — روح او بادا بحق نون و صاد

بهر سال مرگ آن مرد نکو — گفت ہاتف - رفت قبل از وقت او

۱۳۳۲ھ

از سر افسوس ہم سالش چنین — مرد است وا نصیب خواه مسلمین

۱۹۱۳
۱
۱۹۱۴ع

اظہار راے مؤرخ

نے بود نعم البدل من بعد او — کس بجز آل نبیؑ نیک خو
پیش ازیں بودہ است رکن کونسل — خان بہادر گشت از حسن عمل
کار ہاے کو بجہد خویش کرد — قدر او در قلب مسلم بیش کرد
ہست روشن مثل خورشید و قمر — گر نماید قوم سوے او نظر
از براے قوم می باشد خضر — فقرۂ خذ ما صفا دع ما کدر
انتخابش گر بود از سوے قوم — خوب مستحکم شود بازوے قوم

طغیان جون پور

امسال چون بکثرت بارید ابر رحمت — طغیان شدہ بشدت در گومتی ہویدا
از جوش بحر و طوفان خلقت شدہ پریشان — در شہر شد نمایاں سامان حشر ہر جا
سمت جنوب گولا سمت شمال جہنڈا — محصور آب گشتہ ہم مسجد و شوالا
فضل خدا چنین شد مخلوق جا گزیں شد — بے خانماں مکیں شد در مسجد اٹالا
عہد شکر حسین ہم بر جاے خویش قائم — ماندہ صحیح و سالم محفوظ از تغیرہا
بعد از دو ہفتہ طوفان کم شد و گشت پیدا — شد حفظ جان انسان از رحم رب یکتا

سالش زروئے طوفاں گشتہ چنیں نمایاں

دریا درون پُل بُد پُل شد درون دریا

۱۳۲۴
۹

سنہ ۱۳۳۳ھ

ایضاً

بار ہفتم چوں بہ بحر گومتی در جون پور　　آمدہ طغیان محشر گشتہ برپا ہائے ہائے
بر ستم بستہ کمر ماہ ستمبر بید ریغ　　تا بہ سی ودو فٹ آمد آب ہر جا ہائے ہائے
خامہ اُم تاریخ سال عیسوی کردہ رقم

از پُل منعم گذشتہ آب دریا ہائے ہائے

سنہ ۱۹۱۵ع

تاریخ کامیابی امتحان عزیز جان سید مجتبیٰ احسن سلمہ الرحمان

پاس جب امتحان مٹرک کا　　سید مجتبیٰ احسن نے کیا
ہوئی تاریخ تحفہ و مرغوب　　کامیاب امتحان میں ہو گئے خوب

سنہ ۱۳۳۳ھ

تاریخ رحلت زوجہ سید عترت حسین اڈیٹر اخبار سرمہ روزگار آگرہ حسب فرمایش شان قلمی شد

کردہ قضا چوں زوجۂ عترت حسین — شور فغاں در خانداں برپا شدہ

ہاتف برائے سال تاریخش بگفت — آن عاشق زہرا سوئے زہرا شدہ

۱۳۳۳ھ

تاریخ وفات شیخ راحت حسین مرحوم پسر جوان شیخ نور علی قرآن خوان ساکن محلہ مفتی جون پور

فوت شد راحت حسینِ نوجواں — بود کو نور علی را نور عین

سال تاریخش دعائیہ شدہ — ساکن جنت بود راحت حسین

۱۳۳۳ھ

تاریخ طغیان وطوفان لکھنؤ کہ مکانات شہر مسمار شدند وآفت عظیم برپا شد

نوح کے طوفان سے کچھ نہ تھا طغیان آب — لکھنؤ سا بہ گیا جس سے کہ شہر لاجواب

ابر طوفاں زا کا وہ اللہ رے جوش و خروش
دامن دریا ہوئے تختے شہر کی سطح تر آب

قہر کا طوفانِ باراں نے دکھایا عجب سماں
آگیا بالکل گہن میں لکھنؤ کا آفتاب

بعض سڑکوں پر گزر ممکن نہ تھا کشتی بغیر
موجزن تھی ہر طرف یوں گومتی کی جوئے آب

گومتی بھی پیشوائی کے لئے آئی قریب
بڑھ چلی ملنے کو جس دم راستوں کی منجلاب

صحن سے پانی نے بڑھکر جب لئے اُن کے قدم
ہاتھ دھو بیٹھے گھروں سے اپنی ساری شیخ و شاب

شق ہوئیں دیواریں بنیادوں کے دفتر تہ ہوئے
لکھنؤ کی کھل گئی شیرازہ بندی کی کتاب

آگیا بخت جواں شہر پہ ادبار اب
منظر عبرت ہوئی اُسکی وہ سب شان شباب

حشر برپا ہر گلی کوچہ میں آخر ہو گیا
گومتی کی تھی تموج یا کہ لکھنؤ کا اضطراب

مسجدوں اور تعزیہ خانوں میں بھی انکو پناہ
جب ہوئیں بے خانماں پردہ نشین عصمت مآب

ق

نام خاقان منزل اُس قصر فلک رفعت کا ہے
جسکو کہئے لکھنؤ کی منزل گردوں مآب

عید کا چاند اُسکے ساکن دیکھتے ہیں رات دن
جس کا عالیشان پھاٹک ہے ہلال برق تاب

شہ نشین کی پشت کی دیوار ساری گر گئی
ہل گئی اس طرح سے وہ منزل رفعت مآب

دست بردِ آب باراں سے پریشاں ہو گیا
لکھنؤ کا اب خراب آباد جس کے ہے خطاب

حاکموں کے ہاتھ جس دم دستگیری کو بڑھے
کم ہوا آفت زدوں کا انتشار و اضطراب

کلک ہاشم نے لکھی تاریخ طوفاں خوب ہی
آب باراں سے مٹی اب لکھنؤ کی آب و تاب

سنہ ۱۳۳۲ھ

ایضاً

گشتہ ز دورِ آسمان برباد شہر لکھنؤ — از جور طوفان میکند فریاد شہر لکھنؤ

تاریخ سالِ عیسوی از کلکِ ہاشم شد رقم — بسیار از بارش بشد برباد شہر لکھنؤ

۱۹۱۵ء

تاریخ انتقال سراپا ملال زوجۂ مرحومہ سید عترت حسین اڈیٹر شمس روزگار آگرہ

حیف از کجروئ چرخ لعین — در جفائے زمانۂ بدبین

رفت اکرام فاطمہ از دہر — زوجۂ عترت حسین حسین

عمر پنجاہ سالہ اش طے شد — باہمہ عزّ و عفّت و تحسین

جمعہ و بست و ہشت ذیقعدہ — شدہ ہنگام ظہر زیر زمین

از فراق رفیق زندگیش — دل عترت حسین شد غمگین

در غم مادرش پسر دیدہ — قلب ذرّیت حسین حزین

ہست مشکل اگرچہ می گویند — صبر کن صبر کن پئے تسکین

من نمایم دعائے مغفرتش — ہمہ گویند ربنا آمین

فاطمہ پیش فاطمہ زہرا — باد در بوستان خلد مکین

شد دعائیہ سال رحلت او

ابدا مغفرتش بخلد برین ۱۳۳۴ھ

تاریخ رحلت مولوی سید فریدالدین احمد خان بہادر وکیل صدر دیوانی سب جج پنشنر رئیس کڑا ضلع الہ آباد

فرید الدین احمد خاں سید ... رئیسی در کڑا کو داشت مسند
وکیل صدر دیوانی و سب جج ... بعہد خویش تا ایام ممتد
بعمر ہشت و ہشتاد از جہاں شد ... چو از خالق پیام مرگ آمد
تمام دوستانش گشتہ محزوں ... عزیزاں را الم گردید بیحد
پس از لے واسے (۲۰) و قبل از خان بہادر (۱۸۶۳) ... اگر آید فرید الدین احمد (۴۴۲)
با ایں ترکیب سال رحلت او ... عیاں بر تو شود از روے ابجد
بہ پیش قدر بیش مالک دیں ... مقام ارفع و اعلیٰ بیابد

تاریخ ممبری کونسل سید آل نبی خان بہادر بجاے مرحوم خواجہ غلام الثقلین پانی پتی

شکر انعام کریم لایزال ... نیک عرض صانعم آوردہ فال
قلبہا بالید از فرط سرور ... انچہ دل میخواست آمد در ظہور
چوں بجاے خواجہ آمد در عمل ... انتخاب ممبری کونسل

قوم سوے عرض من کردہ نظر — باز گویم تا بماند مستتر
از براے قوم باشد رہنما — جملۂ دع ماکدر خذ ما صفا
کثرت آرا چو آمد در حساب — سید آل نبی شد کامیاب
خان بہادر بود آنریبل شدہ — زنتہ دار نفع جزو و کل شدہ
احسن و موزوں و خوب و بر محل — بعد خواجہ باشد ایں نعم البدل

طبع ہاشم بہر سال ایں عمل — گفت۔ النسب انتخاب کونسل
۱۳۳۳ھ

تاریخ ترمیم چاہ قدیم بخانۂ میر سجاد علی مرحوم ہمسایہ ام

تاریخ جدید گشتہ ترقیم — شد چاہ قدیم صاف و ترمیم
۱۳۳۴ھ

تاریخ طبع رسالہ ہمدرد نسواں تصنیف صغرا بیگم زوجۂ شیخ انصار احمد دہلوی
بخاطر سید علی ضامن سلمہ

پے تعلیم مستورات گشتہ — ز صغرا بیگم ایں کار نمایاں

براے سال طبعش گفت ہاشم　　شفیق و حاذق و ہمدرد نسواں

سنہ ۱۳۳۴ھ

الیضاً

بہر تعلیم این رسالہ　　تصنیف چو لاجواب گشتہ

تاریخ طبع گفت ہاشم　　مطبوع جہاں کتاب گشتہ

سنہ ۱۳۳۴ھ

الیضاً

بہر تعلیم خواتینِ جہاں　　این رسالہ طبع شد با عزّ و شاں

سال طبعش گفت عبد مستہام　　حبذا ہمدرد نسواں شد تمام

سنہ ۱۹۱۶ع

تاریخ رحلت پُرحسرت مرحوم سید مہدی پسر خان صاحب سید حسین علی سلمہ
تحصیلدار راج بنارس

حیف از کجروی چرخ پلید　　کو نمودہ ستم و ظلم شدید

بہ حسین علی خاں صاحب آہ　　از وفات پسر نیک و سعید

نام او سید مہدی بودہ　　چوں بہ بست و یکش عمر رسید

یازدہ از صفر و یکشنبہ — گفت لبیک سوے رب مجید
ہاشم سخت بود مرگ جوان — در غمش قلب عزیزان بطپید
کلک ہاشم پے سالش بنوشت — ابدًا داخل جنت گردید

۱۳۳۴ھ

تاریخ خطاب خان بہادر لخ الاعظم سید محمد کاظم مدظلہ پنشنر ڈپٹی کلکٹر

محمد کاظم خان بہادر

۱۹۱۶ء

خان بہادر بد محمد کاظم — گر بخوانی سنش آید ہاشم

ایضاً

سال عطاے این خطاب یابی لطیف ولاجواب — نام جناب را اگر تو لیفزائی با خطاب

تاریخ رحلت سیدہ مرحومہ ام الحسنین اہلیہ راقم روز شنبہ بعد زوال ہشتم شعبان بمقام دربھنگہ واقع شد

جہان سے زوجہ مرحومہ کی ہوئی رحلت — ملال نے مرے قلب وجگر کو توڑ دیا
تھی فکر سال کہ آواز دل نے دی ناگاہ — رفیق زندگی نے حیف ساتھ چھوڑ دیا

۱۳۳۴ھ

ایضاً

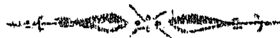
مری زوجہ نے دنیا سے قضا کی — ہرا سبز گھر اس غم نے توڑا
لکھی تاریخ میں نے۔ آہ و صد آہ — رفیق زندگی نے ساتھ چھوڑا

۱۲۲۲
۱۱۲
۱۳۳۴ھ

تاریخ یکجا وفات اہلیہ راقم و اہلیہ اخ الاعظم سید محمد کاظم سلمہ کہ بہ تفاوت ۶۵ یوم (۱۲) شوال واقع شد

مری اہلیہ اور بھاوج کی رحلت — یکے بعد دیگرے واقع ہوئی ہائے
رفیق زندگی دونوں سے چھوٹے — ہوئی دونوں کی بے لذت زندگی ہائے
مہ ہشتم میں اول نے قضا کی — دہم میں دوسری نے جان دی ہائے
ہوا پینسٹھ دنوں کا بس تفاوت — نظر سے شکل دونوں کی چھپی ہائے
لکھی تاریخ ہاشم خستہ دل نے — مصیبت پر مصیبت آ گئی ہائے

۱۳۳۴ھ

تاریخ ولادت پسر A.W. Davis پرنسپل سینٹ جانس کالج آگرہ بفرمائش منصور حسن سلمہ

مبارک ہو میلاد طفل حسین — جو ہے قلب لے ڈبلو ڈیوس کا لخت

مسرت سے یوں کلک منصور نے — لکھا عیسوی سال - خرسند بخت

۱۹۱۶ء

تاریخ وفات خدمتگار قدیم شیخ جھباؤ

نکو نام جھباؤ قضا کر گیا

۱۳۳۴ھ

تاریخ فوت کریم النساء خوشدامن شیخ الصفا احمد انسپکٹر ابکاری دہلی

چو شد بیگم خواہر احمد حسن — رواں سوئے جنت ازیں دہر زشت

قلم سال تاریخ از روئے آہ — نوشتہ کریم النساء در بہشت

۱۳۳۴ھ

تاریخ وصال شاہ عبدالعلیم سجادہ نشین خانقاہ جون پور

طبیب زماں آسی نکتہ داں — شدہ واصل حق بہ دار النعیم
بگو سال تاریخ از روے حق — بجنت شدہ شاہ عبدالعلیم

۱۳۳۵ھ

وفات دختر ولی محمد سب انسپکٹر بٹالی ضلع باندہ

خان عالی ولی محمد — کو آہ ہوا نواسی کا غم
از روے دعا یہ سال تاریخ — کہہ دو، یارم رضیہ بیگم

[illegible]ھ

تاریخ قدح چشم عیسیٰ علی حامد سلمہ بمقام کلکتہ از ڈاکٹر بیسارڈ

چوں عیسیٰ علی حامد برادرزادہ ام — بہر قدح چشم کلکتہ شتافت
ڈاکٹر بیسارڈ ماہر سر چشمے — جامۂ تار نظرے شل بافت
گفت ہاتف سال تاریخش زہے — نور عینم باز نور عین یافت

۲۲ [illegible]ھ

ایضاً

چون علی حامد خجسته نهاد | صاحب تصنیف و صلاح و سداد
شد ز او ناو سوے کلکته | از پئے قدح چشم از مینارڈ
یافت دست شفا ز رب مسیح | نیشتر شگاف داد سرجنی او داد
گفت ہاشم بسال تاریخش | چشم ما روشن و دل آمده شاد

۱۳۳۵ھ

تاریخ رحلت مرزا محمد جعفر اوج خلف مرزا دبیر رحمهما الله

مدح گوے خاندان حیدر اوج | مرثیه خوان شبیر و شبر اوج
ختم شد بعد دبیر نکته دان | مدح گوے مرثیه خوانی بر اوج
بوده خلاق مضامین چوں دبیر | جمله اوصافش بهم آمد در اوج
از جمادی دوم بد بست و پنج | چارشنبه رفت سوے کوثر اوج
اوج بیدل گشت و گفتا سال فوت | رحلت مرزا محمد جعفر اوج

۱۳۳۱
۴
۱۳۳۵ھ

ایضاً

شد ز عالم جناب جعفر اوج | تاج خاندان مصطفوی

بست و پنج از جمادی آخر | بود کو شد ز چشمها مخفی
هاشم از بهر سال گفت الم[۲۸] | فوت مداح خاندانِ نبی

۱۳۰۷
۲۸
۱۳۳۵ھ

تاریخ وفات مولانا سید کرامت حسین مرحوم بمقام لکھنؤ

جناب قبلہ کرامت حسین سید ما | ادیب و فلسفی و متقی بے ہمتا
وجود او پئے اسلام بود مایۂ ناز | چو او نبود و نباشد نہ دیگر آید باز
بعلم مشرق و مغرب تبحرش کامل | حقیقت است کہ او بود عالم عامل
ز تعلیم پختہ مزاجش در جہاں معدوم | قدم ز جادہ نہ بگذاشت در ہموم و غموم
تکاپوی مرتبہ عالیش نہ کم بودہ | کہ پنج سال جج ہائی کورٹ ہم بودہ
علوی مرتبہ اش از ہمیں ہویدا بود | کہ چند سال بجے از جہان اعلا بود
بنائے مکتب نسواں بہ لکھنؤ فرمود | پئے ترقی اسلامیاں درے بکشود
تمام عمر خودش مثل گل بسر کردہ | سبک چو بوئے گل از اینجہاں سفر کردہ
بہ یوم بست و ششم از جمادی الثانی | بہ پنجشنبہ رواں شد ز عالم فانی

نمودے طائر روحم چو روح او پرواز　　سبک ازین قفس جسم و باز نامدے باز

مرا خدا بدهد موت این چنین آسان　　روان سبک بشوم تا ز عالم امکان

شنو بغور چه کامل شهادتے این است　　چه قول واجبی و مستحق تحسین است

جناب مولوی استاد او ستادم بود　　که هست او بجهان حیّ و قایم و موجود

جناب میر رعایت حسین نام او　　بسر بیاد الهی است صبح و شام او

خداش صبر بهجر برادرش بدهد　　بحق جاه محمد و آله الامجد

بود بروح کرامت حسین رحمت حق　　بخلد جاے بیابد ز قادر مطلق

چو داشت سلسله بالنسل حضرت کاظم　　بود بروز قیامت بحضرت قایم

چو او ز نسل جناب امام هفتم بود　　بود بحشر بجدش ز رحمت معبود

بگفت هاشم تفتیده دل مسیحی سال　　نهان بخاک شده آفتاب قدر کمال

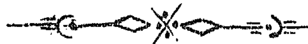
سنه ۱۹۱۷ء

برائے سال دگر کرد نوحهٔ دلسوز　　نهان بخاک شده آفتاب علم امروز

سنه ۱۹۱۷ء

گفتم ز روے آه تاریخ　　صد حیف ستون علم افتاد

سنه ۱۳۳۵ھ

تاریخ منبر مسجد عیدگاہ جون پور تصنیف جناب مولوی عبدالجلیل رئیس جون پور

بنا سے منبر تکبیر داور کونین

سنہ ۱۳۲۴ھ

شدہ تعمیر منبر شکر رب پاک یزداں کن	جلیل اینک نگاہی جانب الطاف یزداں کن
برائے سال تعمیرش بدل فکرے عبث داری	رقم - اللہ اکبر منبر تکبیر سبحان - کن

سنہ ۱۳۲۴ھ

تاریخ وفات حسرت آیات نواب محسن الملک سید مہدی علیخان ال ایف سکریٹری ایم - اے - او کالج علیگڈھ

محسن الملک آں کہ با صد عز و شاں	بر نشان پائے سید شد رواں
نام نامیش چو خواہی بشنو بکن	سید مہدی علی با لفظ خاں
مادر گیتی نہ زادہ مثل او	باز عدیل او نہ آید در جہاں
حصر اوصاف کمال او محال	شمہ ز و ہم نہ گنجد در بیاں
نکتہ دانیش بہ تیغ و خود مہیج	بذلہ گوئی و خوش مذاق و خوش بیاں

پخته کار و صاحب رائے نکو — پیر خوش تدبیر و با فکر جوان
ناخدائے کشتی بهبود قوم — بعد سیّد بود ذاتش بیگمان
جمله بنیادے که سر سیّد نهاد — آمد از مهدی عملی تکمیل آن
بود پشتیبان کالج ذات یک — بعد یک یک بودن کالج بود آن
روز و شب صبح و مسا یقظی و نوم — در فلاح قوم کوشان بود آن
موجد ڈیپوٹیشن آل انڈیا — از پئے بهبودی اسلامیان
بلگرامی یافت جا در کونسل — سعی او مشکور گردیده چنان
تمغهٔ اعلاے قیصر یافته — از حضور حاکم هندوستان
رفت بر شمله پئے پیش ویسرے — از پئے اظهار شکر و امتنان
این عروج او فلک را ناپسند — آمد از راه خیانت ناگهان
کرد جور و هم تعدی که آه — فرقهٔ اسلام گشته نوحه خوان
بر قدم گلبانگ تحسین ملک زد — زین جهان شد جانب مالک روان
از استماع مرگ او در چشمها — تیره و تاریک گردیده جهان
بند کالجهاے هندوستان شدند — تا که باشد رنج و ماتم را نشان
تارهاے تعزیت از چار سو — آمدند همچو صداهاے فغان
نعش او مدفون در کالج شده — یافت در پهلوے سر سید مکان
گفته سے روئی آبا سال وفات — صاحب پائے رئیس رفت از جهان
۱۳۲۵ھ

تاریخ وفات سید علی محمد عارف نوٗد میر نفیس صاحب مرحوم لکھنوی

عارف نکتہ دان و بے ہمتا — نام جن کا علی محمد تھا
تھے جو مداحِ خاندانِ رسول — مرثیہ خوانی جنکی تھی مقبول
مدح گویوں میں انتخاب تھے وہ — عہد کے اپنے لاجواب تھے وہ
رونقِ بزم سید الشہدا — مرثیہ گوی شاہ کرب و بلا
پیرو مسلک انیس تھے وہ — پسر دختر نفیس تھے وہ
جانشین تھے نفیس انیس کے بعد — تھے یہ مسند نشین نفیس کے بعد
عارف نظم و باکمال تھے وہ — اپنی بس آپ ہی مثال تھے وہ
ایک مجلس میں جا رہے تھے جناب — منتظر تھے عزیز اور احباب
راہ میں موت آ گئی ناگاہ — ہو گئی زندگی کی سدِ راہ
درد سینہ میں مبتلا ہوکر — بس اچانک کیا جہاں سے سفر
بوئے گل کی طرح جہاں سے گئے — سبک اس تیرہ خاکداں سے گئے
لکھنؤ پر الم ہوا طاری — پیر و طفل و جوان نے کی زاری
روح عارف جناں میں پاسے جا — ملے سبط نبی کا ہمسایا
اجر مدح شہ ہدا پائے — مرثیہ خوانی کا صلا پائے
ہوئی تاریخ فوت لاثانی — اب گرا رکن مرثیہ خوانی

۱۹۱۶ء

ایضاً

عارفِ نکتہ داں نے پائی وفات — تھے جو روشن نماے نام نفیس
ہوئی تاریخ فوت - واویلا — رحلت عارف کلام نفیس

۱۲۸۰+۵۴=۱۳۳۴ھ

ایضاً

عارف نکتہ داں وفات نمود — بود روشن نماے نام نفیس
شدہ سال وفات - واویلا — رحلت عارف کلام نفیس

۱۳۳۴ھ

تاریخ تقرر مولوی سید محمد رضی الدین بعہدۂ متولی وقف ہگلی

مقرر گشت چوں در وقف ہگلی — عزیز و ابن عم با عز و تمکیں
چو ہاشم فکر سال تہنیت کرد — ندائے ہاتفِ غیبی رسید ایں
پئے سالش بگو زیبا جلوسِ — رضی الدین بجاے اشرف الدیں

۱۷۹۷+۱۱۹=۱۹۱۶ع

تاریخ وفات میرزا کلب حسین مرحوم پدر مرزا مظفر حسین منصرم ججی ساکن کٹگھرہ جونپور

پیرو فخر رسولاں میرزا کلب حسین — عاشق شاہ شہیداں میرزا کلب حسین

شد بفالج مبتلا در عمر ہفت و پنجسال | بہر رحلت کردہ سامان میرزا کلب حسین
در شب سہ شنبہ بعد نصف کردہ انتقال | چاردہ از ماہ شعبان میرزا کلب حسین

سال تاریخش مظفر با حسین انجش نوشت

شد بجنت اہل ایمان میرزا کلب حسین

۱۳۳۵ھ

تاریخ وفات مولوی صفدر حسین ناظر ۔ مورخ گورکھپوری

اوٹھے دہر فانی سے صفدر حسین | نہ تاریخگویوں کو کیوں ہو ملال
تخلص تھا ناظر وہ تھے مولوی | بڑے بے نظیر و عدیل و مثال
ملاقات مجھ سے کبھی کی نہ تھی | سُنی دوستوں سے کلام و کمال
ہیں اخبار مشرق کو تھا دیکھتا | نظر آئیں تاریخہائے وصال
اُن اشعار میں کچھ ملاحت بھی تھی | بچوں اُن سے یہ دل میں آیا خیال
اُسی دھن میں میں نے اوٹھایا قلم | لکھی میں نے تاریخ بالارتجال

ہوئی خوب از روے آہ و الم

وفات مورخ ۔ سے تاریخ سال

۱۳۳۵ھ

ایضاً دیگر

آہ صفدر حسین ناظر آہ — باجل گشتہ ہم کنار افسوس
از وفاتش موزخان جہاں — می نمایند بار بار افسوس
خبر فوت چوں بسمع رسید — دل من کردہ بیشمار افسوس
گفت ہاشم بعیسوی سالش — مرگ تاریخ گو ہزار افسوس

۱۹۱۷ع

تاریخ ترقی سید محمد جعفر سلمہ بعہدہ اسسٹنٹ انجینیر بیکانیر اسٹیٹ

از فضل عمیم رب رازق صدشکر — جعفر گشتہ اسٹیٹ انجینیر
ہاشم تاریخ تہنیت کرد رقم — مسعود ترقی محمد جعفر

۱۳۳۵ھ

ایضاً

ترقی تنخواہ و عہدہ چو یافت — ز افضال رزاق و رب صمد
رقم کرد ہاشم پے تہنیت — مبارک ترقی بجعفر ابد

۱۳۳۵ھ

تاریخ انتقال سید محمد صادق مرحوم ۱۹ جمادی الثانی صبح شنبه
بعمر ۵۷ سال ۶ ماه

سید صادق خجسته خو | صاحب عقل و فہم و طبع نکو
شد سوے خلد و سال تاریخش | اوج دار النعیم مضجع او
۱۳۳۶ھ

ایضاً

چوں سید محمد صادق خجسته خو | سوے جناں زدہر شکسته رفت مثل بو
ایں جاره دعائیه از بهر سال او | جایش جوار رحمت حق دا یما بگو
۱۳۳۶ھ

ایضاً

وارد خلد بگردید محمد صادق
۱۳۳۶
مقام صادق عالیمکاں خلد جناں گفتم
۱۳۳۶ھ

تاریخ فوت بیچو قدیم الخدمت میر علی اکبر تحصیلدار سرکار ه بفرمایش
حاجی حسن تتمی اسلمه

وباے هیضه بیں مع زوجه خود مبتلا ہوکر | مراد بیچو قدیم الخدمت سید علی اکبر

ہوئی بیمار وہ پہلے مگر بچہ مرا پہلے — مری وہ بعد میں اور آگئی اسکی قضا پہلے

پسر ایک نابالغ نشانی باپ اور ماں کی — علی اکبر نے کی ہے دستگیری طفل ناداں کی

نہایت متقی تھی یہ عازم خلد شگار تھا بچہ — علالت میں بڑی راحت دی روز و شب اسی کو

ہوا موزوں یہ مصرع از پئے تاریخ سال غم

دیا سے ہفتہ میں بچہ زن بچہ مرے باہم

۱۳۳۶ھ

تاریخ مرمت مسجد کہنہ ظفرآباد بفرمائش میر طالب حسین ساکن محلہ دریبہ ہمسایۂ من

منش گفت طالب ز روئے یقین — مرمت شدہ مسجد مسلمین

۱۳۳۶ھ

بگردیدہ بطرز خوب موزوں — زہے ترمیم بیت اللہ میموں

۱۳۳۶ھ

تاریخ ولادت فرزند یگانہ ذوالفقار سوم سید محمد ناصر علی سلمہ

ساعت ۳ بعد نصف شب شنبہ ۱۱ شعبان سنہ ۱۳۳۶ھ

بروز نوزدہ از ماہ شوال — شب یکشنبہ کہ ساعت بودہ سوم

عطا صد شکر رب العالمین کرد | پسر ناصر علی را رشک انجم
عزیزاں را شده حاصل مسرت | فزول از حد تسوید وتکلم
بماند ذات او از چشم بد دور | بود مصئون ز آفات و تصادم
بیابد پرورش با عیش و عشرت | بزیر سایۂ جد و آب دام
بگردیده مسمّی جد امجد | محمد محسن و ذوالقدر دوم

برائے سال این مولود ہاشم | رقم کرد ۔ آمده ذوالقدر چارم
۱۳۳۶ھ

ایضاً

زروے ابتہاج از بہر سالش | بگفتم ۔ آمده ذوالقدر چارم
۱۳۳۶ھ

تاریخ مرمت مسجد ظفر آباد حسب فرمایش میر طالب حسن ہمسایہ ام

مسجدے ساخت زوجۂ خیاط | حالتش گشتہ رفتہ رفتہ سقیم
میر طالب حسن مع احباب | شد کمر بستہ بہر کار عظیم
رنگ نویافت خانۂ خالق | کرد مخلوق کار ابراہیم
شده تاریخ سال خیر عمل
مسجد مسلمین شده ترمیم
۱۳۳۶ھ

تاریخ وفات حسرت آیات مجتبائی رحمہا اللہ دختر دختر مرحومہ ام بعارضۂ نمونیا

زندگی سے بڑھ کے کوئی شئے نہیں ہے خوشگوار — لیکن اس کا ایک ساعت کو نہیں کچھ اعتبار

چین اور آرام سے طفل و جوان و پیر کو — بیٹھنے دیتا نہیں دنیا میں چرخ بیدار

ڈالتا ہے تفرقہ اپنوں عزیزوں میں جدا — اسکے ہاتھوں ٹوٹتے ہیں محزوں دل سینے فگار

اسکی نیرنگی سے کھلتے غنچے کمہلا جاتے ہیں — ظلم سے اسکے خزاں ہو جاتی ہے فصل بہار

دختر دو سالہ میری دختر مرحومہ کی — اسکی دشمن ہو گئی ذات الریہ جانسی شکار

روز یکشنبہ محرم کی وہ تھی اکیسویں — جب وہ دنیا سے سدھاری جانب دار القرار

اسکے مرنیکے تھے دن یا پھولنے پھلنے کا سن — تھا یہ مرجھانیکا موسم یا کہ تھی فصل بہار

تھیں عزیزوں کے دلوں کی آرزوئیں جسقدر — آنکھوں میں چبھنے لگیں وہ سب کی سب مانند خار

خوش سلیقہ خوش طریقہ نیک خصلت نیکخو — ہم سنوں میں سمجھی جاتی تھی نہایت ہوشیار

راحت جان عزیزاں نور چشمان پدر — سارے گھر کی پیاری یعنی مجتبائی ہوشیار

اپنی ماں کے زخم کا پھاہا یہ مرہم دل کا تھی — موت نے اسکو لیا اب مرہم سینہ سے اتار

سینہ زن ہے سارا گھر نوحہ کناں کنبہ تمام — دل ہیں سب کے سوگوار آنکھیں ہیں سب کی اشکبار

خلد میں خاتون جنت کی کنیزی ہو نصیب — فاطمہ صغرا سکینہ کی رہے خدمت گزار

چاردہ معصوم کے صدقے میں اے بار خدا — اسکے پسماندوں کو دے تو طاقت صبر و قرار

ہاشم بیدل نے کی تاریخ غم کی یوں رقم — ہائے موت مجتبائی اپنی ماں کی یادگار

۱۳۴۶ - ۱۴ = ۱۳۳۲ھ

تاریخ فتح انگلش و زوال قیصر جرمن

پھر کسی او شہامد اول جو نہیں پائی ہیں نے خبر — کہ جرمنی پہ ہوئی اتحادیوں کو ظفر

ہمارے جارج پنجم کا بول بالا ہے — جھکا ہے قیصر جرمن کا جنگ سے آگے سر

عجیب لطف کی ہاشم نے لکھی ہے تاریخ — بھرے ہیں جس میں کہ تاریخگوئی کے جوہر

زوال قیصر جرمن میں ہے یہی سال — تباہ عہد ہوئی تخت و تاج بی قیصر

۲۳۱۸ — ۱۲ = ۲۳۰۰

سنہ ۱۹۱۸ء

قطعہ تاریخ عقد ثانی سید محمد معصوم ابن اخوی المرحوم سید محمد قاسم با دختر سید محمد لیسین مغفور بارہوی کہ از تدبیر حکمت و محبت تعمیر برادر و ہمنام حکیم سید محمد ہاشم اوستاد نوشاہ ظہور پذیر شد بارک اللہ

از عطا و کرم خالق حی و قائم — پسر دوم مرحوم محمد قاسم

شب بست و دوم از ماہ ربیع الاول — لیلۃ الجمعہ کہ در یمن و سعادت افضل

کتخدا باہمہ شادی و طرب دوبارہ — شدہ با دختر لیسین رئیس بارہ

از دل قاسم و ہاشم شدہ سالش مرقوم

خانہ آبادی نو شادی محمد معصوم

۱۳۳۵ھ

باشد این ثمرهٔ تدبیر حکیم و عالم — لقبش مولوی و نام محمد ہاشم
ہست ہمنام من و مایهٔ نازاخواں — الفت خاص بہ راقم بدلش بے پایاں
خورد من ہست و دعا از پے او بنمایم — داردش خالق قیوم صحیح و سالم
جلد این نخل تمنا ثمر آرد شیریں — بحق حضرت طٰہٰ و بہ آل یٰسین
چشمہا روشن و شاداں دل ما گردد — بحق آل و بحق ختم رسولاں احمد

سہرا

دی حشم نیک شیم نور نگاہ بن قسم — سر سے اعجاز نے لٹکایا ہے پیارا سہرا
جان عم اب لب ہاشم سے سنو سہرے کا سال
تم کو معصوم سدا ہو یہ مبارک سہرا

۱۳۴۲ھ

سنہ ۱۳۴۲ھ

تاریخ انتقال پُر ملال مولوی سید غلام حسین علامہ کنتوری اعلی اللہ مقامہ

حیف از ظلم و تعدی و جفا چرخ بریں — شمس شد ماہ دیں عالم ہمہ بے نور شدہ
عالمی از غم عالم فانی شدہ سوئے جناں — دل ہمہ مجروح گشتہ زخم دل ناسور شدہ
در میان سید و حسنین چوں آمد غلام — مرد عالم نام تاریخی آں مبرور شدہ

چوں رسیدہ عمر او تا ہشت و ہشتاد از جہاں — حیف آں نجم کمال از چشمہا مستور شد

روز روشن تیرہ و تاریک از فرط الم — در نگاہ مردماں مثل شب دیجور شد

در فن علم کلام او بودہ کامل لاکلام — از جواب او مخاطب عاجز و مجبور شد

زیبد ار بحر علوم ہندیش نامند کو — از کمالات عدیدہ در جہاں مشہور شد

در فنون کیمیا و سیمیا و غیرہم — نیز در طب مستفیض از صحبتش جمہور شد

خالی شد ہندوستاں از عالم متبحر بیاں — در کتاب و در مجالس وصف او مذکور شد

کردہ رحلت زیں جہاں و یافت جایش در جناں — سال فصلی وفاتش ظاہر از مغفور شد

١٣٢٦ف

از لب کنتور بر آمد ندا از بہر سال — زیب ایوان جناں علامہ کنتور شد

١٣١٧
٢٠

١٣٣٧ھ

باز بشنو از لب جمہور بہر سال او
وائے پنہاں از نگہ کنتور شد

١٣٣٤
٣

١٣٣٧ھ

وفات سید ضامن علی جلال لکھنوی

زیں جہاں سوئے جنت الفردوس — شد رواں صاحب کمال اے وا

گفت ہاشم بسال تاریخش — مرد ضامن علی جلال اے وا

١٣٢٧

تاریخ رحلت پسر نوجوان سید مصطفی الحسن ساکن بارہ دواریہ کہ ابراہیم نام داشت

حیف از فوت نور عین برفت مصطفی را عنان صبر از دست

گفت ہاشم بسال او ۱۰ سے وا

گل گلزار مصطفی بشکست

۱۳۱۹
۱۰
۱۳۲۷ھ

دیگر

آہ از عیاری و کجبازی چرخ لئیم | میناید سینہ ہا و قلب انسان را دونیم

نور عین مصطفی نامش کہ ابراہیم بود | نوجوان بست سالہ صاحب عقل سلیم

سیزدہ از ماہ شوال و بروز شنبہ بود | رفت زین دارفنا چون حالتش گشتہ سقیم

والدش را طاقت صبر و شکیبائی دہد | روح ابراہیم را بخشد خداوند کریم

کلک ہاشم سال فوت جستہ ابایش نوشت

جائے ابراہیم قصر پاک جنت النعیم

۱۳۲۷ھ

تاریخ رحلت مولوی سید محمد مرتضی رحمه الله

آه از جور و جفای چرخ پیر　　شور ماتم بر زمین برپا شده

مولوی سید محمد مرتضی　　کو بزهد و اتقا یکتا شده

گشته در امراض گرده مبتلا　　رهگرای جنت الماوی شده

دوم ذیقعده رفت اندر بهشت　　مومنین را رنج لاتحصی شده

خون بباریده عیون عالمان　　از وفاتش صدمه دلها را شده

الفت خالص که با من داشته　　قلب من بر ذات او شیدا شده

مادر گیتی نه زاید مثل او　　نی عدیلش در جهان پیدا شده

سالها بوده قیامش در عراق　　در حدیث و فقه بی همتا شده

بحث تنقید فی التقلید ازو　　طبع و مطبوع دل ماها شده

مصرعی با تعمیه تخرجه　　بهر تاریخش بسی انشا شده

کلک هاشم زد رقم با صد الم

عالم اخیاری از دنیا شده

سنه ۱۳۴۱ھ

تاریخ کامیابی سید مجتبیٰ حسن سلمہٗ در امتحان بی۔ اے بار اوّل

شکرِ عطا و رحمتِ ربِّ ذوالمنن — سرسبز امتحاں میں ہوئے مجتبیٰ حسن

اوّل ہی بار نخلِ تمنّا ہے بارور — تدبیر کی مگر رہی تقدیر پر نظر

کی مجتبیٰ نے شاقّہ محنت جو روز و شب — ہاتھ آیا اُن کو گوہرِ مقصود جا کے تب

شامل اثر دعائے عزیزاں کا بھی ہوا — جیسا کہ چاہئے تھا نتیجہ وہی ہوا

خط آئے تہنیت کے عزیزوں کے بیشمار — بعضوں نے بارک اللہ تعالیٰ کہے بھیجے تار

احباب نے لکھا کہ مبارک ہو مجتبیٰ — سرٹیفکیٹ تمھیں بیچلر آف آرٹ کا

خود مجتبیٰ کے منہ سے ہے تاریخ لاجواب

بی۔ اے کے امتحان میں ہوا خوب کامیاب

سنہ ۱۳۳۷ھ

تاریخ رحلت مولوی محمد حسین خاں مرحوم

رحلت نمود بیشمار سے ازیں جہاں — برپا فغان و آہ شدہ در جہانیاں

بود است اہلِ علم و ہم استاد زادہ ہم — جایش دہد بجنان خداوند انس و جاں

سالِ وفات از دلِ غمگیں بصد ملال — کلکم نوشت۔ موت محمد حسین خاں

تاریخ رحلت سید محمد ابوجعفر مرحوم خلف سید محمد تقی مرحوم سہرنامیر

ز دنیا مومنی فرمودہ رحلت   جوار جعفری یابد بہ جنت
سن فوتش شدہ حاصل زنامش   ابوجعفر بود جنت مقامش

سنہ ۱۳۰۸ھ

دیگر

بہر سال رحلت از روے ولا   گفت ہاتف۔ شد ابوجعفر بخلد

سنہ ۱۳۰۸ھ

بہر سال رحلت از روئے ولا   گفت ہاتف۔ شد ابوجعفر بخلد

سنہ ۱۳۰۸ھ

مخمس بر غزل صبا

نہ کیوں ہو دلوں میں ولایت علیؑ کی ۔۔۔ نشانی ہے ایماں کی الفت علیؑ کی
ہے اجرِ رسالت مودت علیؑ کی ۔۔۔ شریعت ہے شرطِ محبت علیؑ کی
مسلماں پہ واجب ہے طاعت علیؑ کی

زمانے پہ ظاہر ہے شوکت علیؑ کی ۔۔۔ نہ کیوں فخرِ رضواں ہو خدمت علیؑ کی
ہے دونوں جہاں میں حکومت علیؑ کی ۔۔۔ ملک ہیں فلک پر رعیت علیؑ کی
کنیزیں ہیں حورانِ جنت علیؑ کی

رسولوں سے پایا علیؑ کا ہے اعلا ۔۔۔ نصیری نے حضرت کو رب اپنا جانا
کوئی اور کیا جانے حیدر کا درجہ ۔۔۔ محمدؐ کو معلوم ہے اُس کا رتبہ
خدا جانتا ہے حقیقت علیؑ کی

جنھوں نے اطاعت کا کلمہ پڑھا ہے ۔۔۔ گروہِ ملائک مطیع آپ کا ہے
جہاں زیرِ فرمانِ دستِ خدا ہے ۔۔۔ زمانے کا مالک شہِ اولیا ہے
ہر اقلیم میں ہے ولایت علیؑ کی

DUE DATE